

san tan ni filan - nimòrò 141
 nowanburu kalo - san 1983
bp:24 - bamakò (mali)
 téléfòn: 22-21-04 CCP : 0155
 dòròmè 5
 kibaruulaw kintigè amadu ganyi kantè

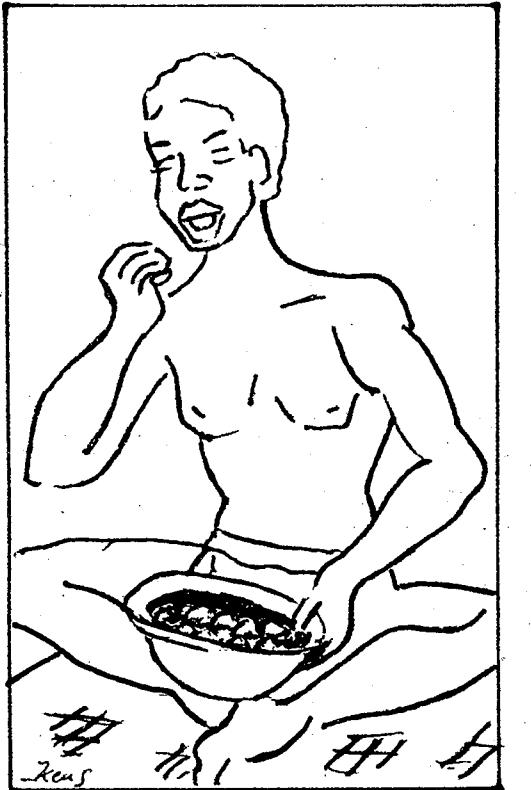
kibaru

a bè bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

balo nafamako

A ka ca la, Afiriki kungo kònò mógo ca man ani duguba kònò mógo dòw bè dumuni kè, k'u fa, fo ka giri, k'a sòró o dumuni tè mago sèbè nyè u farikolo ma, kènèya ani barika siratigè la.

Balo nafamako tè suman caya fè; a t'a yecogo fè; a t'a dilancogo fana fè. A b'a jòyòrò nafama de fè farikolo la. O dun tè dòn nyininkali kò, a dònbagaw la.

sannifeere tuma sera

Sènèfènw sóngò kura dantigèra Mali fan bò kònò, k'a sababu kè sannifeere daminèli ye, Nowanburu kalo tile fòlò, san 1983.

Sannifeere tuma mana se, laadilikan gèlèn min bò fò sènèkèlaw ye, o ye yèrèkòlòsi ye jagokèla juguw la, minnu b'u ka sènèfènw feereli bali. "OPAM" ma.

Sènèfènw sóngò kura bò nyè 12 la.

Mali donna "UMOA" la

"UMOA" ye Afiriki tilébin jamana dòw ka na foloko dantigè jèkulu de ye, minnu jelen bè wari la, n'a bè wele ko "CFA". Fo kana a bila nyinan, na, jamana minnu bè "UMOA" la ni "CFA" bè mununmunun olu kònò, olu file nin ye: kodiwari; Otiwalita; Nizéri; Togo ani Senegali.

Mali tun bè "UMOA" la. Nka a bòra a la san 1962 la k'a yèrè ka wari di-

lan, n'o bè wele ko "faran maliyèn". Politiki-kow ni gèlèyakow nana fara nyogòn kan, fo ka mali wajibiya ka segin "UMOA" la. A ko mèenna sen na, sòróko sababu la

O kow bannen kò, danna ya dara Mali kan, a ka cèsiri n'a ka timinandi-ya n'a ka fèerè nyènamaw tigèli kòsòn, nyètaa ani yiriwali, sira kan, k'a lasegin "UMOA" kònò,

nyinan san 1983, autoburu kalo la, tonsigi senfè, min kèra Nyamè, Nizéri kònò, "CEAO", "ANAD" ani "UMOA" jamana kuntigè ka nyogòn kùnbèn siratigè la.

O siratigè la, Peresidán Musa TARAWELE y'a jira ko Mali donnén "UMOA" la, k'o t'a bannen ye; ko min b'o kofè, o ye cèsiri ye baara siratigè la ani tinyèli dabílali, cogo bée la.

kankodònniya tògò n'a jiidiw

An y'a ye k'a fò tògò ye danyè ye, min jdyòrò ka bon kumasen kònò. Tògò bè se ka sigi yòrò o yòrò, a nònabila bè se ka sigi yen.

A ka ca a la, tògò kelen tè; a ni fèn wèrèw dòn, minnu y'a jiidiw ye. Nka, sanni an ka kuma jiidi ninnu kan, an ka dò fò tògò yèrè kan.

caya taamaseere

Tògò bè se ka fèn kelen jira, walima fèn caman.

N'a bè fèn kelen jira, a kulukutu bè sèbèn, i n'a fò : mògò miiri jiri kan

N'a bè fèn caman jira, caya taamaseere, n'o ye -w ye sèbènni na, o bè fara a kan, i n'a fò :

mògòw miiriw jiriw kanw
Nka, maana dòw la, i n'a fò "Daa ka Kòrè kèle", yòrò dòw bè yen, i bè taa a sòrò, caya taamaseere ye -lu ye sèbènni na. O bòra maninkakan na, i n'a fò : "mògòlu". Bamanankan na, o -lu kelen in dè bè kè ka nònabila "min" taamaseere, ani jiralan "nin", n'u bè caya jira. A bè se ka sèbèn "minw", walima "minnu"; nka, a bè sèbèn : "ninnu".

forobatògòw ni tògò jèw

Tògò jate bè se ka minè suguya fila ye : forobatògòw ni tògò jèw.

N'a fòra sisàn : jamana, ba, dugu, mògò, tòn, olu ye forobatògòw ye.

Nka, n'a fòra : Mali, Banin, Gwo, Solomani, ONU, olu ye tògò jèw ye. Sèbènni na, tògò jèw ka kan ka daminè ni sèbènden kunbaba ye.

forobatògò pereperelatigèli

Forobatògò bè se ka to pereperelatigèbali ye kumasen kònò. A bè se ka pereperelatigè fana. N'an ko :

"shè ye kònò ye, kami ye kònò ye, sonsan tè kònò ye", "shè", "kami", ani "sonsan", olu pereperelatigèlén dòn kumasen in kònò.

Nka, "kònò", o pereperelatigèlén tè.

Kanhakè de bè kè ka pereperelatigèli kè : "kònò" fòcogo tè kelen ye kanhakè siratigè la kumasen fila in kònò :

sonsan tè kònò ye.
kònò bè pan.

tògò jiidiw

Tògò jiidiw ka ca. Dòw bè sigi a nyè fè, dòw bè sigi a kò fè. Tògò jiidiw ye a taanyògònw de ye. O jate bè minè min ma, nònabila bè se ka sigi tògò nò na cogo min, a bè se ka sigi tògò n'a jiidiw bè nò na o cogo kelen na.

Katimu in bè tògò kuluw jira, n'o ye tògò n'a jiidiw ye :

nyèfèjiidi	:	tògò	:	kòfèjiidi
nin	:	cè	:	
nin	:	cè	:	in
o	:	cè	:	in
	:	cè	:	fin
	:	cè	:	finman
	:	cè	:	fatò
	:	cè	:	malobali
	:	cè	:	nkalontigèla
	:	jiri	:	karilen
	:	hadamaden	:	sa
	:	seri	:	sukaroma
	:	muso	:	cè
	:	Fanta	:	ka cè
	:	Fanta	:	ta
	:	misi	:	fila
	:	mògò	:	wèrè
	:	jamanatigi	:	yèrè

Jiidi caman bè se ka kè tògò kelen na, i n'a fò : "nin cè finman fatò in yèrè"

A bè kòlòsi k'a fò tògò kòfèjiidiw ka ca n'a nyèfèjiidiw ye.

Ni nyèfèjiidiw ye jiralanw ye ("nin", "o"), kòfèjiidiw kòni sifaya ka ca, wa u nyèciw fana tè kelen ye.

Bakari Jara

minisiri Madi JALO ka kuma: jamana jò cogo nyèfòli

zuluye kalo tile 30, nyègonyeba dò kèra Bamako, min nyèmògòya tun bè an ka kungo kònò nafaw yiriwali minisiri bolo, n'o ye Madi Jalo ye.

nyègonye in tun bè an ka jamana jòli cogoyaw de nyèfòli kan. bè b'a dòn ko o jòli cogoya ninnu bè jamanadenw ka baara n'a jateminèli de kan san kònò.

◦◦◦

Madi Jalo y'a jira ko an ka jamana in jòbaga ye an yèrè de ye. tinyè don, bi bi in na, an tè se ka an yèrè ta jamana musakaw bée la. olu caman bè bò jamana wèrèw de kònò ka na an ma.

nka, i n'a fò, an ka forobatònbà n'an ka gofèrènaman b'a kanu cogo min na, an yèrèw ka kan ka jamana jò, k'a sòrò, an ma dulon jamana wèrè la.

◦◦◦

o siratigè la, an ka baara kétaw jate ka kan ka minè : Mali ka jateminè in bè kè ka bèn san duuru duuru baara de ma, i n'a fò, sèbèn min bòra, n'o bè Mali ka baara kétaw bée jateminè, k'a ta san 1981 na, ka taa a bila san 1985 la, o sèbèn b'a jira cogo min.

◦◦◦

Madi Jalo y'a jira ko ni mògò min ye jateminè sèbèn in faamuya, i b'a dòn ko Mali ka sòrò ko sinsinan ye cikè kow de ye. o de kosòni, jateminè ninnu bè jòyòròba di sènèkè, ani ji, ani jiriw kow ma.

o de siratigè la, a nyinina cikèbaaradaw fè, dugutònw sigili ka lateliya. barisa, o ye fèn ye, min bè cikèlaw kafò nyègòn kan, k'u ka baaraw bén jateminènenw waleyali ma.

minisiri ko walasa ko fòlen ninnu bè se ka sira sòrò, jamanaden bée de ka kan k'u fanga fara nyègòn kan. barisa, "kònò jèlen de bè bii fò". o bée kò fè, bée b'a dòn ko foyi tè jama jèlen bali.

jantoyèrèla kòròko ka nyi kènèya tè taa saniya kò

jamana bée kònò, denbatigiw bée b'a dòn ko mèlèkèninw b'u yèrè nòggò, a kèra u dumunikètò wali u nyènajèkètò ye du kònò, walima nbèda kan.

a ka ca a la, ni somogòw ni denmisènw yèrèw tun b'a dòn ko yèrè-lakana bè se ka mògò kisi bana caman ma, u tun fèna nyinè fèn min kò, o dè ye k'a dòn ko jantoyèrèla kòròko ka nyi.

bana dama minnu bè kai mèlèkènin sòrò kolibaliya sababu la, o tè dòonin ye.

farikolo nòggòli bè se ka na ni nyènyè ni joliw ni banaba ni bana jugu wèrèw ye.

ka suman tobi n'i tègè nòggòlenw ye, o bè se ka wolo ntumu misènninw na, wali ka kònòboli ni fònòbila a dunbagaw la.

nyèda ni kunsigi nòggòli bè dímògò wele, minnu bè se ka nkaran-kaw n'u nò fè bana juguw lase an ma.

gèlèya minnu bè bèsèya walew la jamana kuraw kònò, o bè tali kè kunfinya ni faantanya de la ; o de bè banaw ni saya caya o jamanaw kònò.

san o san, jamana kuraw mèlèkènin 15000000 ni kò de bè sa, sanni u ka san duuru si hakè sòrò.

◦◦◦

hadamadenw ni lakanani sira kan, fèerè dama dòw bè yen, du kelen kelen bée mana se k'olu matarafa denmisènw fan fè, a ka ca a la, o na se ka nòggòyaba don u tangali la nòggò masibaw ma.

o fèerè dòw filè :

- ka den tègè ko sanni a ka dumuni kè.
- k'a nyinw ko sinyè kelen nyègòn tile kònò.
- k'a kunsigi labèn sinyè saba nyègòn dògòkun kònò.
- ka dulòki jèlen don a kan na don o don, ka nòggòlenw ko ni safunè ye, k'u laja tile la.

kibaru kanubagaw

Amadu

mògò kana i yèrè faga nyan' ye, mògò tè nyani laban dòn.

jòn b'i jujòn dòn ; nka, i tè i laoan dòn.

nin kèra cè dò ye, a tògò Amadu.

Amadu wo!o san saba, a fa sara. Amadu san wo!onwula, a ba sara. kòrò t'a la, dògò t'a la, fosi fosi t'a fè tugun.

k'a ta Amadu san wolonwula la, ka t'a bila san tan ni fila la, a tè fosi kè ni mògòw ka daga nògò ko, ni filen nògòw ko, ni finiw ko tè, walasa a bè se ka bolo cogo min.

ni mògò min ka kini tò tora, o b'a fò :

- "i jò, ne ka nin kini tò sigi Amadu nyè."

fo mògòw ye a tògò yèlèma ko : "Amadu Misikinè". mògò min ka to tò mana to, o b'a fò :

- "i jò, ne ka nin to tò sigi Amadu Misikinè nyè."

a fana bè mògòw ka daga nògòw, ni filen nògòw, ni fini nògòw bée lajèlen ko, walasa a bè se ka bolo.

Amadu Misikinè ye san tan ni fila sòrò o cogo la ten. duloki kolon ni kulusi kolon b'a bolo, ni a n'o bès, a n'o bès tilen. a kèlen bès fo ka nkaranka kè a ka fini na.

◦

◦

dòn dò la, a y'i sigi, k'i miiri, ko ale Amadu Misikinè b'a fè ka taa tunga fè. a bòra ka taa tunga la.

jaa, tunga tè danbe dòn. a ye jamana duuru don a n'a ka jamana cè, a nyanina ka tèmè a yèrè ka jamana kan. a tun bès daga nògò ko

ka filen nògò ko ka fini nògò ko ; hali bonnòrò ni bonfuran bè kè.

◦

◦

Amadu Misikinè ye san tan ni saba sòrò o cogoya la tunga fè. don dò la, a y'i sigi, k'i miiri, ka kasi, k'a fò ko ala sònnen tè ale Amadu Misikinè ka hèrèròdò ma dinyè kòndò, k'a bès segin ka taa so : n'a bès sa, a ka sa so ; n'a bès bolo, a ka bolo so.

a ye sira minè. a tò tora jamana kelen ye, o b'a n'a ka jamana cè. a sira yen masakè dò bara, u ye baro kè fo ka dugu tila. Amadu Misikinè y'a da don a ka nyègan ni a ka sègèn n'a ka tòròdò la, k'a nyèfò masakè nyè na. masakè kasira, Amadu Misikinè hinè nana masakè sòrò :

dugu jèlen, Amadu Misikinè ko k'ale bëna taa. hinè kama, masakè ye dòròmè tan ni saba di Amadu Misikinè ma.

◦

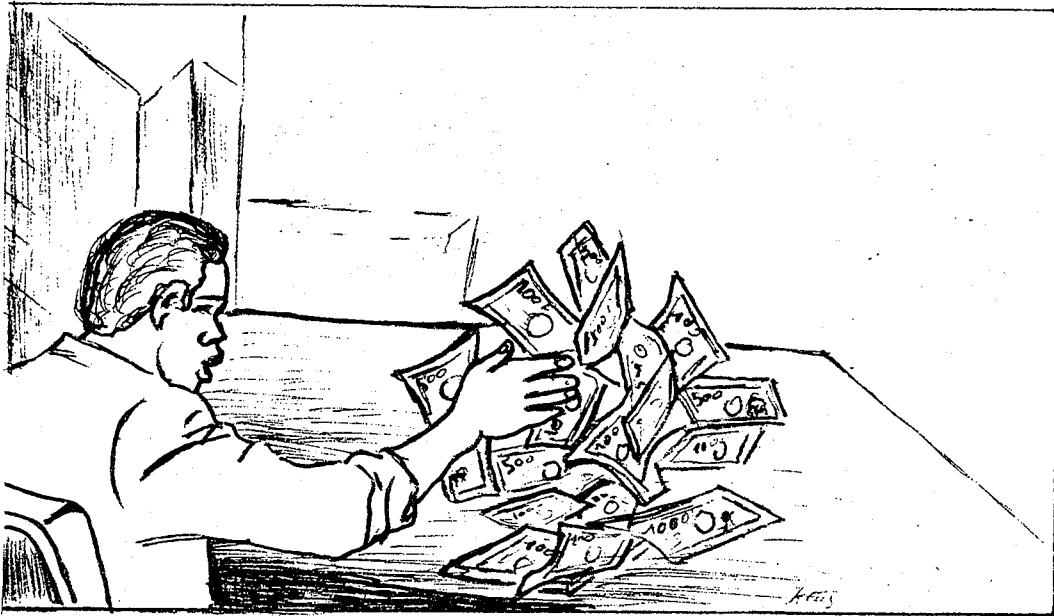
◦

a taara, ka taa, ka taa, fo a n'a bara tò tora kilo duuru ye. a sigira jiriba dò kòrò, k'a b'a fè ka dòròmè tan ni saba in tila : mògòkòròba minnu hinèna ale Amadu Misikinè la, k'a bès dòròmè tan ni saba tila u ni nyògòn cè. a y'a sara da : "n bë nin di kaaris ma ; n bë nin di kaaris ma". a sigilen tora o de la.

kuma yòrò

Misikinè

ala y'i to a ka masaya la ka fi-
nyèba ci. finyèba in taara ni Amadu
Misikinè ka dòròmè tan ni saba bée¹
lajèlen ye. Amadu Misikinè y'i boli
finyè kò, a bée kasi la. a ma fosi
sòrò ni dòròmè saba tè. a tò tan, o
taara finyè bolo.

a y'i sigi ka kasi, ka kasi. a bée
kasi la tuma min na, cèkòròba dò
taara a sòrò yen. o y'a nyininka, a
ko :

- "n den, i bée mun kasi la ?"

a y'a nyèfò cèkòròba nyè na. o
y'a jaabi :

- "o tè baasi ye. i makun. ne b'a
nyini i fè, i k'a tò dòròmè saba fee-
re ne ma kuma saba la."

Amadu Misikinè y'a jaabi :

- "o tè baasi ye."

cèkòròba ko :

- "a fòlò : i ka taa jigi nyini. a
filanan : i kana bila i ladiyabaga

la. a sabanan : ni mògò min y'i
laadi, i kan'i ban mògò ka laadili
la."

◦ ◦

dòròmè saba banna feere la nin
kuma saba la. cèkòròba taara. A-
madu Misikinè ko : "jaa, i mana ne
ye nyègan fèn o fèn na dinyè kònò,
ne ma jigi nyini. ne tèna taa n bara
tugun, ne bée taa jigi nyini."

Amadu Misikinè wulila, ka taa
dinyè kònò, k'a bée jigi nyini.

◦ ◦

jamanaba dò tun bée yen, o jama-
na tògò "Hamudalayi". Hamudalayi
masakè, ala ye fèn bée lajèlen nò-
gòya Hamudalayi masakè ma, fo den
ko : ala ma den di masakè ma. ma-

sakè ye ko bée kè, walasa a ka den
sòrò ; nka, a ma den sòrò. masakè
ka morikè ye tile wo!onwula kè ka-
luwa la ; morikè bòlen kaluwa la, a
y'a fò masakè ye ko :

- "ala ma den di i ma ; nka, i bène
dunan kamalen dò sòrò juma don dò
selifana tuma. o kamalen dunan de
bè i kò la ka na ; n'o tè, ala ma
den di i ma."

◦ ◦

o kèra yòrò min na, masa ala min
tògò ye "jigi tigè masa ni jigi tugu
masa" ye, ala ye Amadu Misikinè
nyèsin masakè ka dugu ma. a ye
nyininkali kè, ko u ka taa a bila
masakè bara.

u bilara Amadu Misikinè nyè, ka
taa a bila masakè bara. o y'a sòrò,
masakè taalen bée juma selifana seli
la. Amadu Misikinè ye masakè ma-
nyininkali kè, masakè musow ko ma-
sakè taalen bée juma la. u ye ji di
Amadu Misikinè ma, u y'a bisimila
yanni masakè nali cè.

masakè nalen, u y'a fò masakè ye
ko :

- "dunan fòlen bée i kò."

masakè ye Amadu Misikinè nyi-
ninka ko :

- "e tògò ?"

ko ale tògò Amadu Misikinè, ma-
sakè taara a ka morikè yòrò :

- "i ye dunan min kofò, a nana dè".

o y'a sòrò, masakè musow ye ji
sigi tasuma kan, k'a goniya. u ye
ji bò, Amadu Misikinè taara i ko.
yanni a ka bò, masakè ye sabara
kura ni kulusi kura ni duloki kura

kibaru kanubagaw

Amadu Misikinè

ni fugula kura ta, ka n'a bila so kò-nò ; ni Amadu bòra koli ji la, a n'o don.

Amadu bòlen koli ji la, o y'a sòrò, kini mòna, masakè musow ye kini bò, k'a di Amadu ma.

◦ ◦

Amadu tilalen dumuni la, masakè ye a ka dugu mògòw dalajè, ani jama na mògòw bée, k'a fò u bée ye ko ale masakè ka morikè ye tile wolonwula kè kaluwa la den nyinini na, a bòlen y'a fò ko ala ma den kè garijègè ye a la, ko fo kamalen dunan, ko o de bè ale masakè kò la ka na. a ko :

- "ayiwa, o kamalen nana bi, ni mògò min ma nin bonya, o tigi kana ne bonya."

o kèlen, Hamudalayi mògòw bée lajèlen sònna ; bée lajèlen ko :

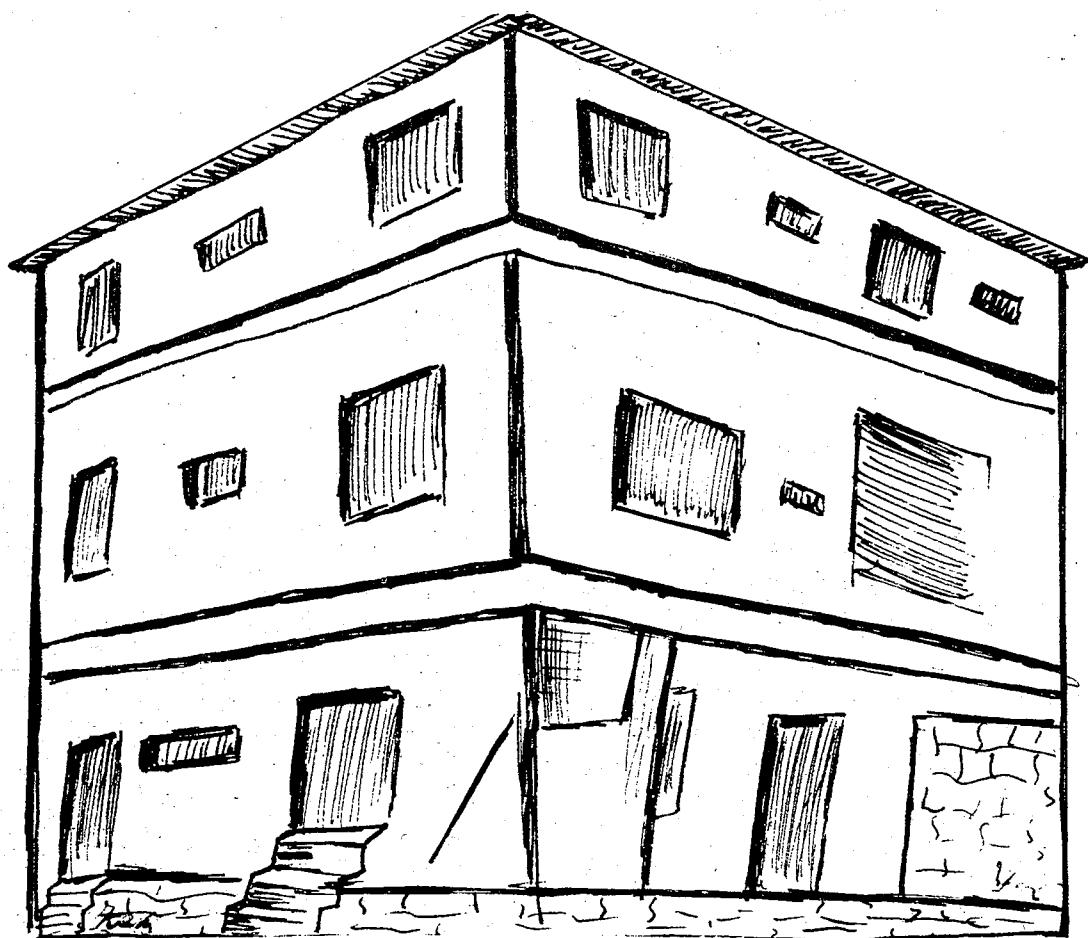
- "Amadu kèra Hamudalayi masakè den ye."

◦ ◦

Amadu Misikinè don masakè bara, o san fila, Amadu ka sankanso jòli daminèna, ka ban jò la a san djuru. sankanso bannen, masakè ye Amadu bila o la.

◦ ◦

cèkòròba ka kuma fòlò nò yera ; bawo, Amadu ye jigi sòrò. masakè ni Amadu tora nyògòn fè : masakè

dara Amadu la, Amadu fana dara masakè la.

◦ ◦

Amadu ni masakè tora nyògòn fè fo san kònòntòn. san kònòntòn da-falen, masakè y'a fò Amadu ma ko ale bè taa tile saba taama la. Amadu ko :

- "baasi tè."

masakè taara tile saba taama la, masakè taa don fòlò, jaa, masakè ka baramuso yèrè nyè bòlen bè Amadu

fè. su fòlo dugu tilalen, baramuso wullia, ka Amadu sègèrè sankanso san fè. Amadu ko :

- "nin ye jòn ye ? jìnè wa ?"

- "mògò, jìnè tè, mògò don."

- "mògò jumèn don ?"

- "masakè ka baramuso don."

- "e nana mun nyini yan ?"

o y'a jaabi, a ko Amadu ma :

- "kabini i nana yan don min, fo k'a bila bi la, ne jarabira i la fo ka dama fèmè."

Musa Numukèba Kulubali

Murugula

(a tò bè bò kibaru nata kònò)

kuma yòrò

balikukalan kibaruya

Kuna ye dugu ye, min bë Bananba sèrèkili la. nyinan san 1983, zuwèn kalo tile 4, Kuna balikukalanen dama dòw jèra ka lètèrèw ci kibaru ma. o lètèrèw kònòd kuma dòw filè nin ye :

anw fè Kuna bi, balikukalan bë a sèbè la, k'a d'a kan, an ka muso misènw ni an ka npogotigiw bëe b'a la, ani Kuna dugutigi dògòké, n'o ye Kandara Sumunu ye, n'o si bë san 51 na, ani dugu denmisèn bëe.

Kandara Sumunu ko ale y'i sigi, k'i miiri ko foyi tè yèrèdòn bò. balikukalan ye yèrèdòn kalan ye.

◦
◦ ◦

ne donna kalan na feburuye kalo tile fòlò. nesi ye san 20 ye.

ne cèla ye Kuna ye. Kuna muso bëe bë balikukalan na.

nin ye kuma kòròma kelen ye : sanni i k'a fò ko "ne teri misi", a

bamanankan

**kalanjè
ni
sèbènni**

fò : "ne teri fula". bawo, misi tè se ka mara fula kò.

Maramu Makaji

◦
◦ ◦

ne si bë san 18 na, ne ye cikèla ye.

nin ye ntalen ye : ni warabilen bolo dësèra nsaban geren ma, a b'a fò ko a ka kumu.

Matènè Sumunu

◦
◦ ◦

ne ye gadonmuso ye, ne donna kalan na feburuye kalo tile 27 san 1983. kalan diyara ne ye ; bawo, ne y'a nafa dòn kosèbè.

Mariyama Senpara

◦
◦ ◦

ne bë don balikukalan na tuma min na, o y'a sòrò, ne tè se ka n yèrè tògò sèbèn foyi la. nka, sisani, ne bë se ka fèn caman sèbèn.

Sidi Mahamane Gumanè

◦
◦ ◦

ne donna balikukalan na nyinan feburuye kalo tile 27 san 1983. ne si ye san 14 ye, ne ka dugu ye Bananba ye, ne ka cikè yòrò ye Kuna ye, ne bë kalan na Kuna.

an ka kalanso, mògò 53 de b'a kònòd. an bë yòrò min sisani, musow fana ka ca yan. olu bëe bë kalan in na, n'o ye balikukalan in ye.

Kuna bilaman, balikukalan bë a sèbè la. an karamògòw tògò ko Ba-fugunè Kamara ani Makan Sumunu.

Jan Sumunu

◦
◦ ◦

n'i y'a mèn "ne jòn kunnandi", a fò "n sabu nyuman". n'i y'a mèn "i kalanna", mògò de y'i kalan.

kuma kòròma : fèn kelen bë dinyè na ; don o don, a bë sa ; don o don, a bë kunun. o ye mun ye ?

Mariyama Senpara

bamanankan

jate

**0 1 2
3 4 5 6
7 8 9**

kibaru kanubagaw

Takulu ka jèmèko

cè dò tun bë, ko "Takulu". a ye jèmè dò dilan, ka taa a dì garankekè dò ma, ko garankekè ka a ka jèmè tu, ka a cènyè kosèbè. garankekè ko :
- "nin tè baasi ye."

o garankekè y'i tègè da jèmè in kan, k'a tu, k'a masiri, ka san wlonwula kë k'a masiri.

◦◦◦

don dò, Takulu wulila, ka taa garankekè sègèrè. a ko :
- "garankekè, ne nalen bë a lajè. ni n ka jèmè nyènen këra, i k'a di yan."

garankekè ko :
- "o tè baasi ye."
garankekè ye Takulu ka jèmè di a ma. Takulu ko :
- "i ni ce, i ni baraji. jèmè nyèna kosèbè."
Takulu taara ni jèmè ye a ka so.

◦◦◦

nyènajè dò dògòdara, nyènajèba tun don. o nyènajèba don sera, Takulu wulila, k'a ka jèmè ta, ka taa nyènajè yòrò la.

mògò fòlò min nyè dara jèmè in ha, o ko :
- "è, nka, nin ye jèmè nyumanba ye Takulu bolo dè; na n k'a ye tan."
Takulu ye jèmè di o ma. mògò dò wèrè ko :
- "na ne fana k'a ye."
dò wèrè ko :
- "na n k'a ye."
u ye jèmè minè-minè, kabi jèmè

ni Takulu cè man jan, fo ka jèmè ni Takulu cè janya, fo ka jèmè tunun Takulu la.

◦◦◦

wa, halisa, Takulu ka jèmè ma ye.

kabini o këra, mògòw y'o kë ntalen ye; i mana mògò min ka fèn minè, a b'o puruti i la : "kana ne ta kë Takulu ka jèmè ye."

nin de ye nin ntalen jujòn ye.

Mari Jara
Fasa

bunadama

min na, n'ko bunadama tun bë jiri de la mènè,
a fò : ònhòn.
tile fila, tile saba, n k'a jiginnà ;
min y'o kë, n k'e b'o si dòn : "a tè nyè min kò".
a fò : ònhòn.

min na, n'ko bunadama senw tun ye naani de ye mènè,
a fò : ònhòn.
tile fila, tile saba, n k'a y'i cankalan ;
min y'o kë, n k'e b'o si dòn : "a tè nyè min kò".
a fò : ònhòn.

min na, n'ko bunadama dahirimè tun ye kungo mò de ye sa,
a fò : ònhòn.
tile fila, tile saba, n k'a y'a sago don samogòya ni donsoya la ;
min y'a kë, n k'e b'o si dòn : "a tè nyè min kò".
a fò : ònhòn.

min na, sisani kòni, n'ko bunadama bë ka kungo kolon k'a sago ye de dòròn,
a fò : ònhòn.
tile joli joli, n k'o bë sen ha,
min bë k'o kë, n k'e b'o si dòn : "a tè nyè min kò".
a fò : ònhòn.

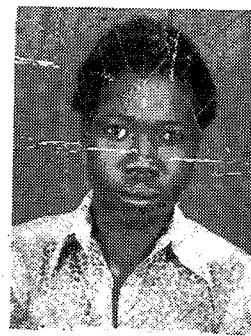
Mahamadu Konta
Bamakò

kuma yòrò

kuma

fèn kelen bè dinyè na, a ka teli ni fèn bée ye. wa, ale fèn kelen in ka suma ni fèn bée ye fana. bawo, n'a wulila Bamakò, k'a bè taa Kole (n'o ye kilomètèrè 55 ye), a bè san bisaba kè sira la, n'a ma se Kole. nka, n'a b'a fè ka teliya, n'a wulila Bamakò, nyè tugu ni nyè yèlè cè, a bè taa cun Konakiri Seku Ture ka pale la joona.

Sidi Jawara
Kole

yala, fèn jumèn ka teli ni dinyè fèn bée ye ?

fèn jumèn ka dì ni dinyè fèn bée ye ?

fèn jumèn daamu ka bon ka tèmè dinyè fèn bée kan ?

fèn wòorò bè dinyè na, o fèn wòorò ju ye fèn kelen ye. o fèn kelen mana tinyè, fèn wòorò kelen kelen si tè se k'a dama mago nyè. nka, ni fèn wòorò kelen tinyèna, ale kelen bè se ka o fèn wòorò kelen nò ta.

Sumana Kulubali
Syengo

dinyè kònò, kolo jumèn ka gèlèn ni kolo bée ye ? kolo jumèn ka kòrò ni kolo bée ye ? kolo jumèn ka bon ni kolo bée ye ?

Daramani Shama (Pekosi)
Bamakò

nyò ni tiga, jumèn ka kòrò jumèn ye ?

Habibu Ture
Dongon

kòròmaw

bon kelen bè dinyè na, min bonya tè tèmè bolokurun na. nka, Malidenw bée lajèlen bè don a kònò, u t'a fa.

cè kelen bè Mali kònò yan, cè kelen nin, waati dò la, a bè kè muso ye ; waati dò la, a bè yèlèma ka kè masakè ye ; waati dò la, a bè yèlèma ka kè faantan ye. o ye cè jumèn ye Mali kònò yan ?

fèn kelen bè dinyè na, kabini ala y'a da ni dawula min ye, fo ka taa dinyè wuli, o dawula tè ban. o ye fèn jumèn ye dinyè na ?

Musa Berete
Zerelani

yèlèko

cè dò kèra, a y'a ka koso kura ta dòn dò su fè, ko a bè taa bò a sungurun ye.

a taara a sòrò, a sungurun n'a cè bè so kònò yen. ale fana ma dò wèrè kè, ale sinna k'a ka koso kura di muso cè ma, ko :

- "n tun bè saraka bò ; n nana nin dì i ma ; n ka saraka don."

nyamògòkè taalen kò, muso y'a kè kasi ye. cè ko :

- "i bè kasi mun na ?"

muso ko :

- "ne t'a fè n cè ka sa joona. nin nana fini min dì e ma nin ye, saraka nyuman don, wali saraka jugu don, e y'a dòn ?"

cè ko :

- "aa, i ye tinyè fò."

- "ò, wa, a dì yan, n ka taa a d'a ma."

cè ye o koso di muso ma, a taara a dì a nyamògòkè ma, ka tilen a fè, fo wula.

wula selen, a nana. cè y'a nyinika, ko :

- "e tun bè mun na yen bilen ?"

muso ko :

- "a sònnen tun tè k'a minè."

Mari Kanè
Bugukòrò

dònkili

nyamatutu ka buranci bò sènè la,
nyamatutu bòlen buranci yòrò la,
tile kuuru sènè bënnna bin ju kelen ma,
tileròfana bënnna kòlòfara fa ma.

jama yèlèla o la,
o tè yèlèko ye.

Fantò Dunbiya
Sanankòròbugu

Tayiru Banbera ka maana

Daa na

a ko : - "jeli Dantè".

a ko : - "naamu".

a ko : - "jeli Dantè".

a ko : - "naamu".

a ko : - "ayiwa, ne ka wele tè wele juguman ye.

i b'a jira (n ka i nyininka) ne dògòw la,

i b'a jira n kòròw la,

i b'a jira Segu lamini dugutigi ni a kafotigi la,

i b'a jira u bée lajèrèlen la

ko ne Daa ye u wele sògòma nin na,

ko n wele nin tè baasi ye.

ayiwa, n kó o tuma na;

ne mòkè de ye Ngolo ye,

ko Ngolo den de ye Monson ye,

ko Monson (n ka i nyininka)

o de ye Daa wolo,

nin ka Cèfòlò bange ;

o Cèfòlò (karamògò faaramasi dunan),

ko olu bée lajèrèlen bée yan.

ko o tuma na (n ka i nyininka),

i ka taa jèya a kan,

ne fa,

a ye minènw bila ;

minènw billalen kò sa (n ka i nyininka),

mògò jumèn ka kan ka minènw ta ?

mògò wèrè tè minèn ta,

ne yèrè Daa de bénà minènw ta.

nka, "n bénà minènw ta",

ko o ye jatigè kuma ye.

u yèrèw nyè bée n sigilen na (n ka i nyininka)

misi jè wolo kan ;

ku jè bée n bolo,

nsirasèmè dalen filè,

yepege cè silamèya kémè fila (n ka i nyininka),

o filè dingè kònò.

o tuma na, n bée fanga na cogo min na,

u yèrèw nyè bée n na.

kolon tan siramugu munnen bée n nun kòrò,

ko u tulo bée n nyòñkan la,

ko ni ne nyòñkan ka di,

ni a ka go,

ko u y'o dòn.

min mana kè u fè, ko u ka n jaabi.

ko ne tè jeli ye, ko n bée u deli ;

hòrònkè dalakuma man kan ka tèmè danyè saba kan,

ko ni i tèmèna o kan ka ban,

ko i kèra nyamakala ye ;

ko ne tè foyi nyini u fè (n ka i nyininka),

u k'a fò : 'n sònna', kelen : 'n ma sòn'."

o o

o don ni bi tè kelen ye (karamògò) ;

o y'a sòrò,

cè kunba caman tun bée anw. fè Segu yan,

a don tilema (karamògò, n ka i nyininka),

Kuku Nsumana tun bée Kuku,

o ye moridenkamalen ye ;

moriw bée to k'a fò o ma sòn,

ko sakilalu ma jununu walahu ka na è ni ma,

sabiyu sabiya kiraba garibu den kira ani ko nyènabò,

cèkala kuru kelen ni kòròfò caman,

alikuranè si maninkémè (karamògò, alhamdulilayi),

a hijibù maninkémè, k'a bée lajèrèlen kalan,

ka a durusi k'a don i kunkolo kònò,

ko o ye nènkun garajigè ye ;

ko a k'a sòrò, i ye bisimila kelen dama dòn,

ko barika bée i la, i ni ala bée nyògò fè,

ko n'i ye fèn o fèn fò ala ma,

ko a sònna o ma.

Kuku ka Nsumana tun bée Kuku,

Sirabilen Karamògò tun bée Sirabilen,

Tomakòrò Sokè tun bée Tomakòrò,

Nkilinti Nkòlòntò tun bée Jònkolonin,

Kòda ni Jènèba den,

Jan Kònè den (sidikifi sama watì),

Kèlèkè ni Maankòrò den tun bée Bakari Jan na.

olu bée lajèrèlen de ye dò de kè (n ka i nyininka),

ka sòrò ka laban nin ka taa nyèkun na ;

olu bée ye dò kè

anw fè Segu yan.

o o

ò, ni mògò min ko sa (karamògò faaramasi dunan),

ko i bée dinyè detayi nyini,

an bée faa a ta (karamògò faaramasi dunan)

kabini Maka, ka taa a bila (n ka i nyininka)

Walata.

o la sa (karamògò, n ka i nyininka),

nka, an ye fèn minnu dòn .

cogo fanga na

Daa ko yèrè kibaru la sa,
 an b'a fè de nin ka olu lase
 an ka Mali ~~ce~~ kunba ninnu ma (karamògò),
 u ka se k'o mèn u tulo kònò,
 k'a dòn de ko sanji bè na yòrò o yòrò,
 ko ndanso bè kuru sama.

◦ ◦

o don (karamògò faaramasi dunan, n ka i nyininka),
 Segu kònò,
 Sirakòrò filew tun bè Segu yan,
 geleburu mugan ni tan tun bè yan,
 ani buru jugu mugan ni tan,
 olu de tun bè fyè (karamògò),
 komin, i n'a fò, kilèròn bè kè ka kèlèdenw bilasira
 cogo min na.
 geleburu mugan ni tan,
 buru jugu mugan ni tan,
 Sirakòrò filew,
 ani dònkan.

a don, Ngoyi Tònmasa bè Ngoyi Tònmasala;
 Ngoyi Tònmasa de ye mógninfin jò Ngoyi Tònmasala,
 ka taa mógninfin bila (n ka i nyininka)
 ntomi jan jukòrò Nérékòrò,
 ntomi jukòrò Nérékòrò.
 dòw bè to ka bògò jalàn sen,
 dòw bè kè ka ji da a kan,
 dòw bè kè ka a foroki n'u sen ye,
 dòw bè kè ka bògòden kunmòn.
 mógninfin jòlen bè anran de ye :
 - "n kòrò, nin minè, i k'a di n kòrò ma yen,
 n kòrò, nin minè, i k'a di n kòrò ma yen",
 ka bò ni bògò ye Nérékòrò,
 ka taa so jò Ngoyi Tònmasala.

ntori tun bè kasi sanyèlèma o sanyèlèma,
 ka bèn jònminè tile tan ma ;
 ntorikasituma tun mana se,
 n'a y'a sòrò, i muso bè dalan la,
 ni a ma kunun,
 dugu mana jè (n ka i nyininka),
 bamanan tun bè i welé bulonda la,
 ka ji duman sigi i da la,
 ko hali ni kélémugu jòra,
 ko e bè taa k'i muso to yen.

i k'a dòn, o kèra tuma min na
 (kabako faaramasi dunan, èe, kabako fa dununya),
 a' kana nyògòn tòorò,
 dògòman kèra sa wo :
 ni mógò min y'a lajè (karamògò faaramasi dunan)
 k'a ta o waati la, ka na se bi ma (n ka i nyininka),
 dònín kèra.

◦ ◦

jìtigi ni mógòtigi sigilen sòròla ka laban k'a fò Dantè ma :
 a ko : - "Dantè".
 a ko : - "naamu".
 a ko : - "a fò (n ka i nyininka) cèkòròbaw ye,
 ko ne ko u ka n jaabi dè :
 kan nyè saba (karamògò, n ka i nyininka),
 o dafara."
 a ko : "n tè fèn da nin kan",
 a ko : "o tuma na (n ka i nyininka),
 Dantè, ni u ma sòn ka kuma,
 e yèrè ka fèn don u da sa,
 u k'a fò an ye,
 an k'o mèn."

- "è", Dantè ko : "ne dun bè mun fò u ye,
 jìtigi ni mógòtigi den ?"
 o ko : "wa (n ka i nyininka),
 Segu hòròn ani (n ka i nyininka)
 Segu nyamakala,
 ne ka kuma tè koyi,
 jìtigi ni mógòtigi den ka kuma don,
 kélètigi ni fèlètigi den ka kuma don,
 mügutigi ni nègètigi den ka kuma don,
 bamanan misikantigèsònjigin,
 dìngè tè sen kò kuru, a bè nimasaw tòorò.

a ko : ne ka fèn de don aw da ;
 a' yèrè bèe da ko (karamògò)
 a' bè Daa fè ?
 u ma kuma.

a ko : "aw yèrè de ko
 a' bè Daa fè ?"
 u ma kuma.

kan nyè fila. a sabanan,
 a ko : "aw yèrè de ko k'a fò, aw tè Daa fè ?"
 (a tò bè bò kibaru nataw kònò)

sènèfènw sòngò kura san 1983- -1984 kònò

Sannifeere daminèra Mali fan bée kònò, Nowanburu kalo tile fòld don, san 1983. o kòsón sènèfènw sóngò kura dantigèra cogo minnu na, olu filè nin ye :

1°)-Sènèkèlaw ka sóngò : Nyô, kaba anikening : kilo kelen dörömè 20.

Malo kaama : kilo kelen dörömè 24.

Kòori (sóngò bérè bénen) kilo kelen dörömè 29 ni kô.

Sira kuru (sóngò bérè bénen) kilo kelen, dörömè 72.

Sira kuru (Amerikèn sira) kilo kelen, dörömè 20 ni kô.

2°)-"OPAM" ka sanni sóngô : Nyô, kaba ani keninge : kilo kelen, dörömè 24 ni kô.

Malo, "ELB" : kilo kelen, dörömè 65 ni kô.

Malo, "RM25", kilo kelen, dörömè 59 ni kô.

Malo, "RM40", kilo kelen, dörömè 49 ni kô.

Malo "BB", kilo kelen, 45 ni kô.

3°)-balo sannaw ka sóngô (o ma yèlèma)

Nyô, kaba ani keninge : kilo kelen, dörömè 25.

-Malo, "ELB" : kilo kelen, dörömè 66.

-Malo, "RM25" : kilo kelen, dörömè 60.

-Malo, "BB" : kilo kelen, dörömè 50.

-Malo, "BB" : kilo kelen, dörömè 46.

jateminèlaw ko baloko bë gèlèya

Sanji dësèli ani jakongò barika bonyali Afiriki jaman a caman kònò, clu jateminèra "FAO" baarakèlaw fè, n'o ye jekulu ye, min bë sènèkow ni balokow nyènabò "ONU" tòò la.

O jate jaabi bòrn ni baloko gèlèya ye, nyinen, ka se hukè la, min bë mögò lassiran, bavo, a gèlèya tè nyè kòkan dèmè kô.

Jamana 42 tògòw fòra balo

dèsèko in na, Mali bë minnu na. A dòw yèrèw dèmèli daminèra k'a ban, kènèyako ni baloko ani banganko sirawan.

O kòsón, sa, a dogolen tè mögò si la tugun ko balo

désèk bôna kë Mali kònò nyinan; ko nafoloko gèlèya mana fara baloko gèlèya kan, cèsiri dòbora.

Sannifeere tuma ye janto yèrè la tuma ye.

